

Inspiratie in de boomgaard: sporen

Een veertje in de heg, een streep poep aan een paal, een mollenbult. Allemaal stille getuigen van wat er was, sporen, achtergelaten in onachtzaamheid of omdat iemand iets heel nodig kwijt moest. Onnodige ballast op de vlucht, of omdat het gewoon in de weg zat. Sporen zijn er overal en soms is er niets en dat is dan ook een spoor, een bessenstruik zonder bessen, naar waar ze zijn gebleven kun je slechts gissen.

Ik hoor een geluid, een merel vliegt luidkeels in paniek weg, een spoor dat nog even na echoot en dan binnen een fractie van een seconde voor eeuwig verdwijnt. Heel anders dan de trekkerssporen die maanden geleden gemaakt nog steeds duidelijk zijn, misschien inherent aan de menselijke activiteiten, proberen wij niet al te vaak ergens ons stempel voor eeuwig op te drukken?

En ook als wij het niet proberen, dan vooral.

Ezelsporen in het gras, of eigenlijk wat gras was, het lijkt meer een omgeploegd veld, de sporen geven op kleine schaal een ongekend variabel landschap, diepe kraters vol water en hoog opstijgende wanden met op de top plukjes groen. Het is onherbergzaam en het herbergt dan ook, op het oog, niets. Niets anders dan wormen, ik zie de kleine hoopjes vergraven aarde, wormen die als ware mijnwerkers de grond weer toegankelijk maken, wormen die zonder naam of eer bergen grond verplaatsen om water af te voeren en voedingsstoffen beschikbaar te maken, en zo de schade weer herstellen van het menselijk beleid om huisdieren zo lang op een beperkte ruimte te houden.

Kippen hebben modder en bladafval op het pad geharkt in een poging om wat verscholen insecten of zaden te vinden, terug harken heeft weinig zin en zelf lijken ze er ook geen zin in te hebben. Er ligt een spoor van houten, plastic en katoenen dingen door de tuin, aan de maat te zien moeten het juveniele exemplaren van het menselijk ras zijn, voor een mens is het niet gevaarlijk blijkbaar om sporen achter te laten, hij waant zich onaantastbaar. Hoe anders dan voor de veldmuis, niets leidt naar de ingang van zijn hol, het zou te gemakkelijk zijn voor rovers. Slechts hier en daar half verscholen onder gras of riet, maar nergens een pad er naar toe. Onder de mispel want daar is voedsel in overvloed, en ook de mestbult is een favoriete plek, mens en huisdier gaan immers slordig om met voedsel.

Er liggen gesnoeide takken op de grond, er is geknaagd aan de eenjarige scheuten, een buitenkansje, maar geen spoor te bekennen. Misschien op microscopisch niveau, zeker er zullen tandafdrukken, speekselresten en haren op plaats delict aangetroffen worden, maar als ik dat zou willen dan zat ik wel bij de "crime scene investigation", ik vind het prima om in het ongewisse te zijn omtrent de identiteit van de dader.

Vogelsporen in de vijver, aan de grootte te zien van een reiger, of eigenlijk van dé reiger: ik zie hem dagelijks door het water waden op zoek naar voedsel, voedsel dat ik niet ontwaar, ik zal niet lang genoeg stil kunnen staan denk ik. Als ik in het water kijk zie ik vooral kleine, voor een reiger veel te kleine, torretjes wegschieten zonder een spoor achter te laten. Een dode kikker, zijn gebleekte buik ten hemel schouwend, zo zonder schutkleur, zo opvallend, voor de reiger niet meer interessant, misschien een schreeuw van de natuur naar de aaseters, de opruimers.

Druppels vallen in het water, vervloeien tot één geheel, zonder spoor, zonder naam, maar samen alom aanwezig. Een web zonder spin, stille getuige van wat eens zijn woning was, nu nutteloos de laatste kansloze vliegen uit hun vlucht vangend, zonder reden, zonder doel. Een tot op de laatste vezel uit elkaar gepulkte keutel van een ezel, de kraaien hebben, op zoek naar resten voedsel, onwetend voorbereidend werk gedaan voor nieuwe groeikansen voor volgend jaar. En daarmee wordt het gras ongewild zowel voedsel als spoor van de ezel en de kraai, en ook van de wormen, want die zijn ook hier extra actief om het spul weer onder de grond te krijgen, dat is zichtbaar. En zo is de kringloop, hier incompleet geschetst natuurlijk, een spoor op zich, met alle schakels direct of indirect zichtbaar.

Een aangevreten stam en een leger met wat keutels verraden de aanwezigheid van een haas natuurlijk niet, maar hij is er wel geweest. Soms zijn sporen niet echt leuk, als het boompje sterft is alle zorg voor niets geweest. Vanuit menselijk oogpunt dan, voor de haas heeft het wel degelijk nut gehad, zijn maag moest immers gevuld. De ratten in het kippenhok laten ook hun sporen achter, en over het algemeen geen voer meer voor de kippen. De gaten met omhoog gewerkte aarde getuigen van hun aanwezigheid, de stroloze nesten vertellen meer over de bekleding van hun onderaardse hol.

Ik zie een nest in een meidoorn, verbazingwekkend dicht bij de grond, het zal van een merel zijn geweest, gezien hun alom vertegenwoordigde aanwezigheid, zolang het nodig is zijn ze goed verstopt, nu mag ieder het weten, want het is nu nog slechts een herinnering aan heerlijke hapjes voor de ekster, die nu een harde noot probeert te kraken. Of voor de poes die maar weer naar de kitkat bak scharrelt voor een hapje afvalvlees of soja neppers, met weemoed denkend aan jonge mereltjes. Het gedeelte appels, dat blijft hangen als offer voor de natuur, uit dankbaarheid voor het ons gegevene, wordt door de merels met dankbaarheid aanvaard, ook al hebben zij weinig debet aan de totstandkoming ervan, de appels worden uitgehold tot slechts de schil als stille getuige blijft hangen, zachtjes wiegend in de wind.

Her en der staan jonge eikjes, resultaat van de ijver van Vlaamse gaaien, die wintervoorraad verzamelen in het nabij gelegen bos, en overal begraven waar ze denken ze terug te kunnen vinden.

Voor de meidoortjes wordt veel minder moeite gedaan door de diverse zangvogeltjes, maar het resultaat is gelijk. En zo wordt wat eens een saai, behalve in het voorjaar, seringenbosje was, een divers struikgewas met voor elk wat wils, want ze zorgen niet alleen voor een spoor maar ook voor voedsel continuïteit. Er ligt een leeg slakkenhuis op de grond, is het een spoor van een slak of van een merel, het eerste is zeker, het tweede een gok. Een kapotte bast, spoor van de grasmachine, de appel lijkt het zo snel mogelijk te willen overgroeien, de kers verderop lijkt de wond juist verder open te trekken om als waarschuwing te willen klinken voor de volgende keer. De wilg aangevreten door de ezels lijkt juist te berusten in hetgeen gebeurd is, waarschijnlijk oud en wijs genoeg om niet al te overhaast dingen te doen die nodeloos zijn, aan de andere zijde is immers nog een meer dan een meter brede strook bast over. In het houten hart van de wilg zie ik sporen van houtwormen, duizenden piepkleine gaatjes zonder patroon, maar met duidelijk doel, een kans voor de volgende generatie. Verderop een nog oudere wilg: deze biedt schijnbaar geen enkele weerstand tegen allerhande insecten die, getuige de enorme hoeveelheden houtmoolm, hem van binnen uithollen. Of zou het zwarte vocht dat uit een noest loopt, rechtstreeks uit zijn bloedend hart komen?

Een afgemaaide struik, resultaat van het tomeloze geweld van de machines door de onachtzame mens gestuurd, maar ik zie knoppen op de, nog net boven de grond uit stekende, resten. Je voelt dat alle kracht wordt geconcentreerd om weer boven het maaiveld uit te komen, wat door mensen vaak als verkeerd wordt opgevat, is voor een struik bittere noodzaak. Rondom de takkenbult had ik verwacht sporen te kunnen vinden, het lijkt een ideale schuilplaats voor verschillende dieren. Maar niets duidt op hun aanwezigheid, dit zegt natuurlijk niets, maar het is er stil. Zelfs de winterkoning die hier anders vaak zit, zie ik niet. Wel een mus, maar het is geen mus, met de herinnering als spoor in mijn hoofd zoek ik in de vogelgids, het moet een geelgors zijn geweest, zo'n spoor zal later bij het zien van deze vogel altijd weer een twinkelen in mijn hoofd geven en zal ik hem voor mijn neus weg zien wippen en met een paar schrille klanken in de lucht zien verdwijnen.

Rondom de compostbult geen spoor van ringslangen, bij sommigen wemelt het er blijkbaar van, hier niet, slechts de bekende geel groene tuinslang ligt roerloos in de wal van de sloot. Paddenstoelen laten hier wel hun sporen achter, bij miljarden tegelijk, nauwelijks zichtbaar voor het blote oog, om vervolgens hun onzichtbare taak in de kringloop van het leven te gaan vervullen. Op de essen stammen, voorbestemd als brandhout, maar nu als woning dienend voor velen, zie ik beeltenissen als van prehistorische varens, steeds herhalende structuren gekerfd onder de nu afbladderende schors, van een eenvoud, maar verbazingwekkende overeenkomst. Op de schors zie je slechts kleine ronde gaatjes, soms moet je een laagje dieper om de ware aard van het beestje te zien.

De perenringworm heeft zijn naam eer aan gedaan en heeft in de twee jaar die hij in het jonge perenboompje zit, meerdere keren rondom de stam door de bast gegraven en heeft een spoor van dood en verderf achter gelaten. Na een periode van kwijnen en langzaam verval heeft het boompje de moed opgegeven, en voor de laatste keer zijn geel verpieterde bladeren laten vallen. De mussen gaan heel wat zorgvuldiger om met hun gastheer, als dank voor de schuilplaats lijken zij hun poep massaal om de stam uit te storten, het lijkt een dankoffer, het kan ook gemakzucht zijn of hoge nood. Het door de merels losgewerkte mos lijkt ook ten dode opgeschreven en rest slechts nog een taak, als nestbekleding, is het toeval of een prettige onverwachte bijkomstigheid of een zorgvuldig geplande actie van de vogels, zodat het nog kan drogen en straks niet als een zompig matras in hun nest ligt maar als een warme jas om hun naakte jongen.

Een pukje hooi van onder uit de dakgoot verraad een mussennest, een hele kolonie voordeurdelers huist er, met alle ruzies, liefdes en andere intriges die er bij zo een gemeenschap horen. De tientallen kramsvogels hebben de aangepikte en uitgeholde appels op de grond achtergelaten, voor de eerder zo fel weggejaagde merels. Schorsspaanders op de grond zijn stille getuigen van de favoriete plek van de bonte specht, op zoek

naar overwinterende insecten, keihard op de oude peer inhakkend, genadeloos zoekend naar iets eetbaars. In een rommelhoekje, waar vaak egels zijn, vind ik nu geen spoor van hun aanwezigheid, stil en diep in hun winterslaap waarschijnlijk. De gemaaikorfde wal aan de overkant vertoont bijzonder veel gaten, het lijkt een levendige boel te zijn, terwijl het gras aan de overzijde nu eens juist niet groener is, maar omtrent de identiteit van de veroorzakers blijft het gissen. De resten van het koolmees nestje in een holle peer zijn in bezit genomen door een reuze spin, zou het anti kraak zijn of illegaal in bezit genomen, zullen ze een zomer/winter overeenkomst hebben of wordt het in het voorjaar een bittere strijd om het recht om er te wonen. Een stuk plastic, een menselijk spoor voor de eeuwigheid, een kruis voor een dood dier, een poging om een spoor van herinnering te behouden, terwijl de natuur juist zorgt dat er geen spoor van behouden blijft, zodat het weer kansen biedt voor verder leven, nieuw leven.

Een aangevreten paddenstoel, door een muis waarschijnlijk, na enig zoeken ontwaar ik een klein gaatje onder wat afgefallen blad. Een akelig schone stoep, spoor van een hele kudde motorbladblazers van de sociale werkgemeenschap, als je ze ziet lijken het stuk voor stuk Don Quichottes, vechtend tegen de windmolens, maar door hun niet aflatende vasthoudendheid winnen ze uiteindelijk toch, en rest er niets dan orde en netheid, want dat is burgermans goed. Een scheve boom, een kapotte spanlijn, ook de wind laat zijn sporen achter en de dappere poging om de sporen uit te wissen lijkt juist meer sporen op te leveren.

Ook andere onzichtbare activiteiten diep onder de grond laten hun sporen achter, een scheur in de muur, het gevolg van inferieur metselwerk of gaswinning, het is de natuur om het even, het is een nieuwe kans voor het zaadje wat er terecht is gekomen, en ook al is het naar menselijke maatstaven kansloos, het opportunisme van de natuur wint het van de redelijkheid van de mens en of het groot wordt of niet de kans is aangegrepen en daarom heeft het zaadje al bij voorbaat gewonnen.

Een kattenspoor door de zandbult, met halverwege iets zorgvuldig toegedekt, ik voel geen enkele behoefte om te onderzoeken wat het is, een mollenbult op het terras, het doorbreekt de eentonigheid van de grijze tegels. Een spin maakt een web onder de dakgoot, waarom, in deze tijd van het jaar, weet niemand, hij reageert misschien instinctief op de hoge herfsttemperatuur en misschien heeft hij het geluk een evenzo verwarde vlieg te vangen in zijn web. Een afrasteringisolator wordt door een wilg overgroeid, als een splinter die er niet uit te krijgen is en dan maar ingekapseld wordt, het lijkt de beste oplossing voor een pijnlijk incident uit het verleden. Vierentwintighonderd vierkante meter vlak zand, geen spoor te bekennen in de angstaanjagende eentonigheid van de paardenbak, zulke omstandigheden worden dus categorisch gemeden door alles wat in de omgeving vertoefd, langs de rand slechts een enkel kattenspoor, verder niets. Het lijkt een soort mini Sahel, een troosteloze vlakke, vol leegte en iedere poging van de natuur om, vanaf de rand, de omstandigheden wat te verbeteren, worden onmiddellijk de kop in gedrukt, of meer, met wortel en tak verwijderd. Hier regeert de mens. Een afgeknaagde els, spoor van de vraatzuchtigheid van ezels, zal tegen de verdrukking in wel weer groeien, juist die verdrukking lijkt hem extra energie te geven om te getuigen van zijn enorme veerkracht en overlevingsdrang.

Het speenkruid groeit al weelderig, alvast een spoortje voorjaar, ook al moet de winter nog beginnen. Ook hier weer juist aan de overzijde veel gaten en gangen in de geRoundt-Upte wal van de buurman, ze zullen er aan deze zijde ongetwijfeld ook zijn, maar beschermt en onvindbaar, beschermd door riet en rommel van vele jaren sloot schonen. Verder op toch een platgetreden weggetje naar een muizenhol, onachtzaamheid of onverschrokkenheid. Een fazant vliegt op een hoop lawaai maar geen spoor, anders dan het vliegtuig hoog erboven, de witte condens getuigt van de immense hoeveelheden kerosine, verbrand om mensen, tegen onredelijk lage prijs, koste wat het kost binnen enkele uren naar een ander continent te brengen. De mol graaft zich een weg onder de afrastering door, de onverdichte grond graaft het gemakkelijkst, en laat een spoor van modder achter, maar voor hem is er tenminste een weg terug, heel anders dan voor de mens.

Half uit elkaar geplukte distel zaadbollen, de vinken en sijsjes hebben nog wat overgelaten voor een ander of een volgende keer.

Een door merels omgewoelde grasbult, vogelpoep op de top als stille getuige, een ezelspoor, verwoede pogingen van wormen om de grond weer toegankelijk te maken. Een pisplek, te vergiftigd met meststoffen om ook maar enig leven toe te laten, de tijd en veel regen zal nodig zijn om de sporen weer uit te wissen. Een trekker spoor, ridderspoor en een vaag kattenspoor het heeft allemaal zijn oorzaak en ook weer gevolg. Muizensporen bij en in de koolraap, de rode biet is duidelijk minder geliefd. De eierschalen achterin de bloementuin getuigen dat de aftandse kip die losloopt toch nog beter in zijn vel zit dan zijn uiterlijk doet vermoeden, wij hadden evenzogoed toch genoeg eieren te eten afgelopen zomer. De rode zonnehoed staat

half uiteengereten en ligt her en der in de rondte verspreidt door de tuin,de overdaad zorgt blijkbaar voor onachtzaamheid want het kostelijke wintervoer ligt overal. De rozenbottels hangen als rottende wonden aan de struik, variërend van vuurrood tot diepzwart, met her en der nog achtergebleven zaden als sterren aan de hemel in een donkere winternacht. Wat de mussen en de vinken hebben verspilt en op de grond is gevallen, wordt dankbaar door de kippen en de merels opgegeten. Er is geen spoor meer van de vijgjes aan de vijgenstruik, een kat loopt lichtjes weg, een fazant loopt door de tuin, geen spoor achterlatend. Zwaluwnesten als stille getuigen van andere tijden, een spoor van weemoed doet mij naar de zomer verlangen.

Roel Huistra 10-12-09 Zeerijp